

'Del cel i de la terra', una reflexió sobre l'ésser humà de Lluís Duch

Doctor en antropologia i teologia i monjo de Montserrat, Duch és autor de més de cinquanta llibres i centenars d'articles. En el llibre *Del cel i de la terra* (Publicacions de l'Abadia de Montserrat) reflexiona sobre l'estranya i sorprenent criatura que és l'ésser humà, que es mou entre els pols

més distants i sovint fins i tot més oposats. Un ésser sorprenent i desitjós, angoixat i esperançat, celestial i terrenal, religiós i polític, entranyable i desconsiderat, amb anhels d'infinit, però sovint enganxat a tota mena d'apetències desordenades i d'instints perversos.

ESTILS

Pelegrinatge, aprendre

DÍDAC P. LAGARRIGA
BARCELONA

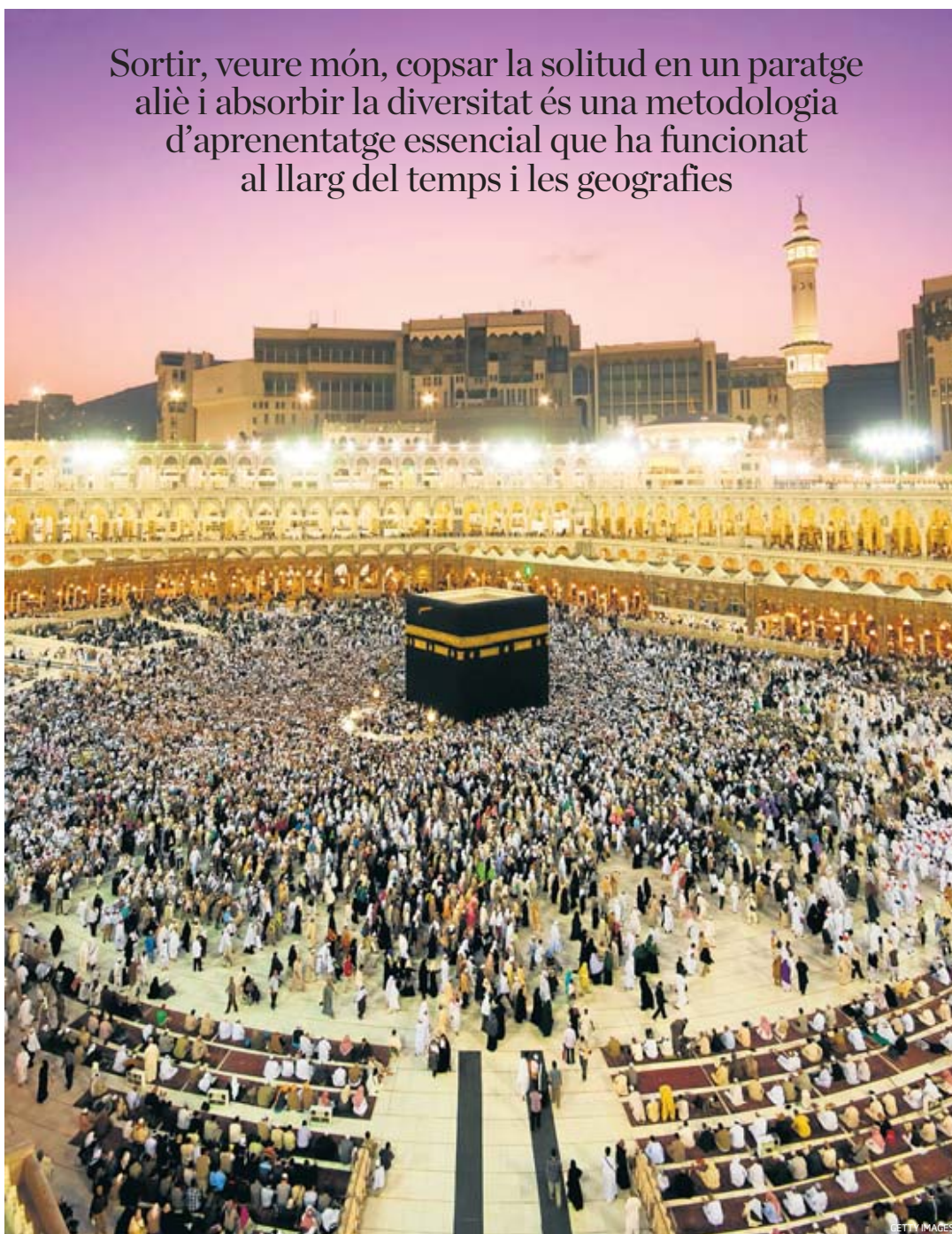
En l'últim segle han proliferat, de manera exponencial, dos fenòmens: les fronteres i els viatges. Si bé no són cap novetat en l'esdevenir humà per la història, sortir físicament del territori i marcar límits polítics en aquell mateix territori no s'entén, en general, com una contradicció. El turista és la gran figura dels nostres dies, l'arquetip del que som. Com a bon arquetip, la seva ombra arriba als més allunyats confins i passa per tots els extrems, des del tan nostrat turisme de borratxera fins al tan anhelat turisme sostenible. Si hi ha frontera, hi ha turista. Paral·lela a aquesta figura *en trànsit*, en perviu una altra de més arcaica, tot i que radicalment contemporània: el pelegrí.

Tot pelegrinatge és un viatge, però no tot viatge esdevé pelegrinatge. Si bé alguns antics camins de pelegrins s'han convertit en rutes turístiques (a causa d'una dessacralització d'aquell territori, sumada a l'augment dels rèdits econòmics), altres destinacions han conservat la seva funció central d'acollir pelegrins. Trobem també, com el famós cas del Camí de Sant Jaume, la convivència dels dos vessants, on pelegrins i turistes competeixen cada vespre per arribar al lloc on menjar i dormir. Com en molts altres casos, les categories de turista, viatger i pelegrí no són monolítiques ni definitives: la intenció marca el camí, l'actitud ens l'aprovisiona i l'orientació el fonamenta.

Un viatge per arribar al cor

Malgrat totes les mutacions modernes, el turista conté aquell primer indici del pelegrí, on el viatge a l'exterior és una eina per endinsar-se en un mateix. Sortir, veure món, copsar la solitud en un paratge aliè i absorbir la diversitat és una metodologia d'aprenentatge essencial que ha funcionat al llarg del temps i les geografies. Aquests beneficis que ens ofereix tot viatge es radicalitzen per trobar el seu punt àlgid en el pelegrinatge, que té com a base "la crida pura i punyent de depassar-nos a nosaltres mateixos", com deia Louis Massignon. Aquí hem d'incidir: el pelegrí depassa, el turista passa. El primer es compromet en un moviment orientat, el segon es deixa arrossegar per una guia que no-

Sortir, veure món, copsar la solitud en un paratge aliè i absorbir la diversitat és una metodologia d'aprenentatge essencial que ha funcionat al llarg del temps i les geografies

Una conversa acollidora amb Xavier Melloni

Xavier Melloni, jesuïta, antropòleg i promotor del diàleg interreligiós, ens ofereix la seva saviesa i afabilitat sobre qüestions espirituals durant els 30 minuts del programa *Invitació a viure*, que s'ha emès pel canal Taronja Digital (Osona) i que teniu disponible a www.youtube.com/watch?v=-JqN3luJbgw.

La cita de la setmana

"La forma i la profunditat amb què l'esport s'ha introduït en la vida simbòlica interior de l'home modern continua sent un enigma"

Richard D. Mandell

e en moviment

més es fixa en façanes i ornaments. El desig del turista, propiciat per agències i turoperadors, esdevé en l'altre necessitat d'anar lluny per arribar ben a prop. Com un explorador, el pelegrí vol arribar al cor, però no de la Terra, sinó del propi cos. "La veritable geografia espiritual del món –tornem a Massignon i al seu llenguatge d'alta volada– és estàtica, si no dinàmica, feta de corrents de convecció incessants, cada vegada més convergents, en la massa humana. La reconciliació de la humanitat depèn dels llocs sants".

Aquesta convecció incessant d'energia espiritual que emeten diversos llocs de la Terra, propulsada pels cossos que hi circulen, capgira raonaments i especulacions per passar al terreny pràctic de l'experiència. Com tot, però aquí especialment, el pelegrinatge no es teoritza, es fa. O, millor encara, el pelegrinatge no es fa, et fa.

A grans zones del planeta, els costos del viatge continuen tan inaccessibles com abans i, per a molts, el *hajj* és el viatge de la seva vida. Ni creuers pel Bàltic, ni segona residència a la platja: són milions les famílies i comunitats que estalvien durant anys per un únic viatge fonamental i iniciàtic. Un lloc de trobada puntual per a homes i dones en igualtat, més enllà de la seva condició i procedència. Un deixa de banda prejudicis i ideologies i, senzillament (si és que això és senzill) s'endinsa en aquest centricugat... Alguns hi moren sense haver-ho assolit. Altres, al bell

mig d'aquesta marea humana. Una mort física en uns quants, però també anímica en la gran majoria: la força del pelegrinatge, quan és tan intensa com aquesta, sacseja la persona de tal manera que hi ha un abans i un després.

Quan l'orientació del pelegrí deixa de banda preceptes externs de religiositat buida i s'implica espiritualment cap al viatge interior que li permet el desplaçament exterior, mor abans de morir i esdevé més afable, atent, recíproc. Aquesta dimensió terapèutica de tot pelegrinatge, més gran o més petit, a l'altra punta del món o al cantó de casa, massiu o en soledat, en fa una pràctica viva difícil d'ignorar. —

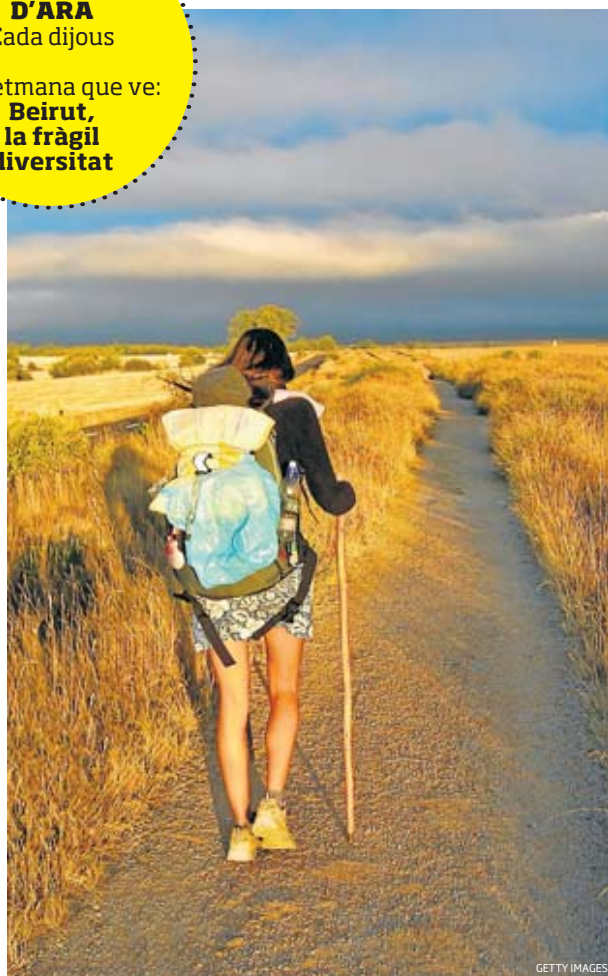
CONSCIÈNCIA D'ARA
Cada dijous

I la setmana que ve:
Beirut, la fràgil diversitat

El pelegrinatge més massiu

En el llenguatge quotidià, fem servir *la meca* per designar el lloc més important. Els llibres ens diuen que és "un lloc que atrau per ser el centre on una activitat determinada té el seu major o millor cultiu". Aquest ús descentralitzat fa una referència clara a un dels epicentres mundials dels pelegrinatges. Utilitzant el mateix joc de paraules, *la meca* del pelegrí és... la Meca. Aquesta setmana, més de tres milions de persones s'estan reunint en aquest indret per dur a terme el pelegrinatge més multitudinari a nivell mundial.

La modernitat i els seus avenços tecnològics sembla que no frenen aquest impuls del pelegrí, més aviat el contrari: cada vegada és més ràpid i fàcil complir amb un dels cinc pilars de l'islam. ¿Desvirtua això el *hajj*, que és com s'anomena aquest pelegrinatge anual? Si més no, el fa més complex per al govern saudita, encarregat de gestionar els milions de persones vingudes d'arreu amb una ruta molt concreta i durant un breu període de temps. Des de fora, les imatges són hipnòtiques i, jutjant-ne el ressò mediàtic, continua despertant atracció tanta aglomeració rimada, tanta uniformització compenetrada. Des de dins, les experiències acostumen a ser tan contundents com estigui disposat a rebre-les el pelegrí.

GETTY IMAGES

Recuperar la sobirania dels pobles

Opinió

HASHIM I. CABRERA
ARTISTA I EXPERT EN ISLAM ANDALUSÍ

L'abolició de la sobirania dels pobles està resultant un procés bastant dolorós que, al mateix temps, ens està regalant imatges memorables i advertint-nos d'una regressió encara més profunda cap a la barbàrie.

Mirem al nostre voltant i ens adonem que hem fugit a un món virtual que no pot satisfer la nostra necessitat de comprensió, d'experiència de realitat, de contacte erosiu –en el sentit que ens penetra, ens transforma en un sentit o un altre– i, sobretot, de bellesa. ¿Per què prohibir-nos totes aquestes coses belles que no només no ens fan mal, sinó que ens fan, si això és possible, més humans?

Bellesa compartida des d'una major pobresa i indefensió, des d'aquest racó obert per la sinceritat que acull el més humà de nosaltres mateixos, aquesta energia que fa miques qualsevol representació, qualsevol succedani, qualsevol cosa

que no sigui viscuda, per cadascun de nosaltres, com nítidament real.

Necessitem recuperar aquesta calma –ja no amb urgència, sinó amb consciència–, aquesta sobirania que hem perdut per por, per ignorància o per comoditat. Prendre el

comandament d'aquestes carcasses a què estem sent reduïts per la processadora global i començar a caminar amb un somriure: somriure al món, als altres... No necessitem res més.

Després del desastre de les representacions, després de l'apoteosi dels nostres ídols, comencem a habitar una terra posticònica, a viure en un escenari inèdit que no respon als requeriments del vell acte sacramental –és a dir, que no empatitza amb els llenguatges al·legòrics, coercitius–, sinó que valora i viu la senzillesa com una manera més elevada i sàvia de ser humans. Una terra carregada de sentit, una revitalització de la mirada que de nou contempla els més nobles horitzons.

Anhels

"Mirem al nostre voltant i ens adonem que hem fugit a un món virtual que no pot satisfer la nostra necessitat de comprensió i de contacte erosiu"